

NA IZVORIMA VREMENA

Ima jedno povlašćeno mesto, mesto gravitacija,
Jedan kraj u Sloveniji, u srcu Karsta
gde je pokopana osa samoće
I vreme sazdalo biser neprozirne tame
U Postojnskoj jami.

I
Zagrlih vreme ko obnaženu ženu
Da bih ga poneo što dublje u bunar bića, u aortu
Sećanje punog trave, humusa i meseca, u unutrašnju
Kamenu so, u podzemne galerije najtamnije svesti,
Gde na smrvljenom pragu svoje tišine čak i čovek čuti,
Gde se talas preobraća u drvo, u mišić korenja oslobođenog
vremena,
Gde je nasukano srce samo mrtva meduza na rumenom pesku
graje.

»zvono za našeg profesora« od vaska ivanovića, u izvođenju narodnog pozorišta iz beograda

»dve obale« od antona leskovca, u izvođenju stalnog slovenskog gledališča iz trsta

Pokopana kruna era,
Kosturnica minerala, nakapnica presahlih boja.
Svak je ovde Dante na vatrenom pojilu kobi
Zaplenjene ledenim snom.

U vreme bih da kročim, u utihlo grotlo vremena.
Otisci u suludom kalu, točkovi ništavila, ovapnjenje moga
porekla,
Gde su se lisnati tragovi drevnih požara — moje ime, krv,
Lice i plazma mojih reči,
Rastvorili u škriljcu.
Smrtonosni kamen otkotrljao se pod koracima u plavi vrtlog
morskih agonija.
U pukotinama fosilna svetlost razmrsila
Vlasi kiselina.

Svoj krok bih da prepoznam u spletu arterija
Korala i ametista,
U kardinalskoj ruži potonulih noći.
Svoj krok u kroku voda, svoju reč od praha i kostiju
U čeljusti dubina, u prasku čaše ambisa.
Ljudska reč vaznosi se i spušta sa mnom, prema bilu potoka,
Prema skali nanosa, odronima kvaternih snova,
Prema ciklusu prošlih bolova, beskrajnom zavrtnju vekova,
Prema zvezdanoj spirali što udiše sevanje munje i brojeve.

O podi mojim stopama, sledi zvezdu detinjstva što uranja
u rasplodni treset i divlji san noćne trave,
Sledi trag litije kapi i aerolita
što padaju sa moga peva.
Podi sa mnom međ ruže erozije,
Pretraži rasporenu struju vetra, isperi utrobu kala i jezerske
floze,
Uberi polen koji geneze nataložiše u špiljama!

Za tren prelazim deset miliona godina, plićak ledenih doba i
rađanja,
Zemlja mi daruje svoj zavet tmine,
O blago natalne rudne žice, zlatonosno telo smrti, svadbo
zvezda i truleži,
Skutu bleštanja, vijuge prazna mozga u kome bi čitavo nebo
moglo stati.

Koračam snom algi i zelene vode, snom šumske tišine
Kuju jedva šaraju svici u smrvljenom ogledalu kiše.
Koračam nejasnom mišlju vremena, neokončanim činom
vremena,
Bukom u kojoj mre sunce i tama mi odgovara
Paljbom lavine i praskom slomljene grane, s koje padam.
O stvarno padam, kao orao vrtoglavice i kamen hitnaut pračkom
vremena, kamen moga života, kao orao moje smrti što
lebdí bez krila!
Padam u vreme kao odjek,
Snažno udarajući u prsa nespokoja i nesanice,
Moja prošlost beži između stene i vode, nestaje u strminama
Da bi se možda spojila u nekoj špilji sa drugim životom
utihlim pod potopskim mesecima.

Za stolom poharanih proleća sa mnom sedi kamen;
Kamen uze moje ime i moj pogled kao rđu večnosti,
Ali vreme me zaustavlja u sinjim mrežama svog tirkiza.
Ja sam samo mutni odbles prve ljudske zore,
Speleolog srušenog sna, istraživač fjordova, gde teče nabujala
budućnost,

Zabridelih ruku, hvatam se za uže vremena, što se uvija
oko mojih uspomena i lagano ih guši.
Lepa strujo, nosi me, lepá strujo uguši me u jari žetve u kojoj
zlato žita rasklapa čaršave okeanskog mira.
Lepa strujo što odnese moje godine, kariko moga potucanja,
reko i plimo
moje krvi razvedene od svoga izvora.
Ja sam brodolomac vremena koji traga za svojom bojom, svojim
putem i svojom obalom; daleki svetionici što ukrštaju
snopove svetla

Liče na moje dane izgubljene u kosidbi pene.
Ko će vratiti lice mojoj glavi, ko vratiti žeđ mojim željama,
Mogu li se odgonetati ovde, u napravi ostavljenoj za obredno
kupanje razjedanja i zaborava, u izbrisanim crtežima,
U slepom podvodnom pužanju bunovnih zveri
Što su izgleda zauvek otuđene od vremena.

Evo me pod zlim vetrom moje mladosti, pod galopom svih
mojih snova
Sličnog nevidljivoj ljubici, spremnoj da je satre nemilosno
vreme
Vreme se sveti svaki dan zbog odsutnosti i zaborava,
Moram podneti njegovo poricanje, moram prisustvovati bez
gamaća ništenju onoga što sam bio,

Vreme postaje moja sopstvena koža i ja se uzalud prevrćem
pred svojim očnim kapcima.
Deset miliona graničnih godina u ždredu vremena, u tkivu voda
što se sjediniše
Za svadbu jarosti i zaborava, voda lepših od nevestine odore
Izatkane od mirisa i liskuna, zategnute na krhkom telu.
Kap po kap vreme ispisuje svoju rozetu i svoj trag u krivuljama
krekčnjaka,
Kap po kap vreme nosi mrtve snove prema tajnovitim zalivima.
Spuštam se u vnu vremena, u ustreptalu sluznicu metala i slika
Izgraviranih vatrom na zidu prozirnih vekova.

II

Čovek malo po malo nestaje sa fosilnog lišća i noći,
Čovek se izvlači iz rukavice dana kao nekorisna ruka;
Prešao sam kameno doba i ulazim u doba pepela,
U praznini što se prostire na najnižem stupnju vode
Obasjani: biljna tišina, okamenjena gomila madrepore,
Ustreptala grozničava krila što tragaju za izgubljenim žarištem
svetlosti.
Kameleoni što žmirkaju u mulju zenicama od mraka i amnezije,
Drveće koje grom udari u poletu njegova tek planula lišća
Slično velikim vampirima oslepljenim pojavom sunca.

Čovek nesta. Ja sam kamen. Ja sam prah
Razbacanih kostiju, prah tajanstvenog daha, tečnih koraka,
Spuzvastih bledih ljuskara,
Zaboravljenih u šiljatim ljuskama vremena, vreme odražava
moju bezobličnu sliku
U prstenju mutnog svetlucanja na žuljavim prstima otvrdnuća,
U stećcima uspravljenim za pogrebne obrede vode,
U statuama što imaju umrle zvezde zapečaćene u očima, koje
noć oboji da bi izazvale odsutno nebo,
U pomahnitalim zdanjima što navešćuju arhitektruru kataklizme
Gde se ljudski red već izražava u obilju zavojnica
I u basnoslovnoj zlatnini znamenja,
Jer vreme koje izmišlja čoveka
Prethodi čoveku u ovaploćenju lepote.

Rezbarenje voda što golom rukom glačaju oltar vremena,
Rad svake biserne kapi u školjci sporosti;
Vreme i voda, vreme i čovek u planetarnom zagrljaju.
Video sam kako voda ore parlog vremena,
Video sam kako voda, zrno po zrno, tvori velelepnu žitnicu
eocenskih snova,
Lakoma i brza voda što svaki čas menja smer svetlosti,
I već se na vitražu pećinskih kiša pomalja ljudsko lice
Izvajano u nebeskom stalaktitu po obliću biljnog boga,
Drevno lice koje bezmerno umnožava prizma trajanja.

Šuma lica vinu se ponad voda otklanjajući masku peščanog
kamenja i planton milenijuma,
Kamenja šuma hoda tunelom vremena šarajući noć vihorom
čuda,
Na putu ka drugom kraljevstvu, ka vratima otvorenim prema
savršenstvu jutra,
Kamene dinastije jedna ponad druge
Voda dostojanstvom škropi njivu ništavila.

III

Ja sam vreme koje ovde luta udarajući čizmama o ploče,
Ja sam vreme što korača u ogrtaču, pažljivo pipajući utrobu
gline,
Vreme koje kao pronalazač izvora traga za ljudskim dahom
među sedimentima.
Podi sa mnom u lavirint gde je razmršena Arijadnina nit života,
sve dok se ne prekine i sagori tišina.
Tu sam se rodio, tu živio u materici vremena, u crnoj
gravidnosti kamenja,
Tu ostavio svoju lustralnu čauru da bih vladao iz veka u vek
carstvom tmine i požara,
U palati sazdanjoj za munju i veliki ljubičasti smeh potresa;
U prevrutoj lađi od bakra i šalitre, plovio sam, o plovio
noćima dužim od zemaljskih godina!
Navikoh na tminu okićenu vodama i slepim biljkama,
Na tminu srodnika koja se ne protivi životu već ga produžava,
na tminu potonuli temelj ploveće sante vremena.
Tu sam se rodio, tu živio u užarenim naslagama milion godina,
U drvolikom talogu ugljika, u izgoreloj katedrali kalcedona,
Slušajući vatrene slogove, čekao sam buđenje prvog drveta
i prvi uzdah čoveka u mom srcu.
Video sam kako čovek obrađuje kamen oblikujući svoj san
u najcrnjem kamenu.
Voda mi daje ljudski oblik i vreme mi daje lice
Sazdano od crnice tmece, da bih ga okrenuo suncu.

Preveli sa francuskog M. T. i R. T.

srba ignjatović

MALI KOMADI

»Tekst iz zadovoljstva, to je srećni
Vavilon.«

»Ako sa zadovoljstvom čitam ovu re-
čenicu, ovu povest ili ovu reč, to je
zato što su one bile napisane u za-
dovoljstvu...«

(Rolan Bart: *Zadovoljstvo u tekstu*)

Senka prostrane nadstrešnice. Zaklon koji je sada neophodan. Titraji vlažnog vazduha. Boja zidova i rastinja. Dični, divni, prostrani svet. Sada sveden na nadstrešnicu i njenu senku. Na boje najbližeg rastinja. Bezuba usta i bezubo pamćenje u ljušturi svelog mesa. (Ranije je bar škripao glas. Sada ni njega nema. Svi dodiri su raskinuti.)

Zna da je u senci. Izvan senke je svetlo, pa još dublja tama. I pogled je nemoćan. Kratak i mutan, iz ljuštore. Ipak vidi igru udaljenih odsjaja. Trepere mutni plamenovi (to je svetlost, ali to ne zna), ugibaju se, savijaju, rastu i gase. Evo, sada je njegov pogled krenuo da im se pridruži. (Na trenutak ima nečeg svetlog u tim očima.)

I to je gotovo. I to je kratko trajalo.
Drski komesar Zapus u *Plavom pesku* Vsevoloda Ivanova:
— Šta je, bako, sve je već gotovo, a?
— Sve, rođeni — odgovori starica.
— Vreme je da se umire, a?
— Pa, eto, uskoro ćemo i umreti.

Ni to više ne prolazi kroz glavu. Glava, glava, opna. Oslobođena svake mučnine. Oslobođena sećanja.
Okrvavljena, odrubljena, mogla bi da počiva u kakvoj martirskoj inscenaciji sa popriličnim uspehom. Mogla bi da se pokloni u obredu lapota. Mogla bi, jednostavno, da kloni.
Ona počiva, uspravljena.
— Negde je zid. Negde je staza. Ovo ovde je nadstrešnica. Ovde je prijatno.

Smisao ili besmisao neke stvari u jednom trenu mogu se činiti nepobitnim.
Prelepo utelovljenje smisla svijeta stvari — negde tamo u zlatnoj kutiji izvan granica — tvoje ime je izgubljeno.
Jezici su se rasuli po svetlu. Između imena i odjeka gubi im se trag.

Tanki proplamsaji kroz svest i usta najstarijeg. Živeo, živeo, živeo se. Spečen, bogu se moli. — Daj još koji život, makar još dva.